

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE 40/2021 – ympäristöministeriön vastine hallintovaliokunnalle

Jussi Kauppila
Ympäristöministeriö

Tuottajavastuujärjestelmät ja niiden sääntely

- Suomessa käytössä tuottajavastuu 6 jätejakeessa: pakkaukset, paperi, sähkö- ja elektroniikkaromu, akut- ja paristot, ajoneuvot ja renkaat.
- Kaikki erilaisia ominaisuuksiltaan, samoin niiden sääntely: varsinkin käytöstä poistettujen tuotteiden/jätteiden keräystä koskeva sääntely räätälöityä
- Paperilla ollut positiivinen arvo, malli tähän saakka toiminut hyvin
- Pakkausjätteet: arvo negatiivinen vielä senkin jälkeen, kun ne on lajiteltu ja kerätty aluekeräyspisteistä tai kiinteistöiltä (metallia lukuun ottamatta)
- **Ympäristöministeriön näkemys: vastuunjakomallista riippumatta tarvitaan tarkkaa sääntelyä keräyksen järjestämisestä (laajuus, tapa)**

Täysi tuottajavastuu – mitä se tarkoittaisi?

- Tuottajien monopoli jätehuollossa, keräys mukaan lukien
- Tuottajayhteisöt kilpailuttavat pakkausjätteiden keräyksen velvoiterajojen (asetuksella säädettävät erilliskeräysvelvoitteet) mukaisesti
- Tuottajayhteisöt eivät ole julkisia hankintayksiköitä, joten eivät noudata hankintalakia → kuljetukset kilpailutetaan valtakunnallisesti
- Myös täydessä tuottajavastuussa on ratkaistava tuottajan keräys- ja kustannusvastuun ulkopuolelle jäävän palvelutarpeen ongelma (esim. keräys pieniltä kiinteistöiltä, muun muovi- ja metallijätteen kuin pakkausjätteen keräys).
- Täydentävä velvoite kunnalle ja/tai kiinteistön haltijalle, jotta saadaan katettua palvelukysyntä
- → **YM näkemys: täysi tuottajavastuu ei ole sääntelyteknisesti merkittävästi yksinkertaisempi eikä markkinaehtoisempi kuin esitetty tuottajan ja kunnan yhteistoimintamalli**

Pakkausjätehuollon sääntelymalli ei sisällä valtiontukea

- Professori Kuoppamäki ja YTP: pakkausjätehuollon sääntelymalli saattaa sisältää EU:n perussopimuksen SEUT 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea kunnan jäteyhtiöille
- YM ja TEM selvittäneet asiaa neuvotteluissa komission kanssa
- Lopputulos: valtiontukiongelmaa ei ole
- Johtopäätös: notifikaatiota tai oikeusvarmuusilmoitusta ei tarvita

Tuottajavastuun toteuttaminen direktiivin aikataulussa

- Jätedirektiivi: tuottajavastuun oltava toiminnassa 1.1.2023
- HE: tuottajavastuu tulee voimaan 1.7.2023
- Sääntelymallin muutos: valmistelu + eduskuntakäsittely vähimmillään 1,5 vuotta
- Käytännön toimeenpano 2 vuotta, toiminnassa 2025
- **YM näkemys: sääntelymallin muutos viivästyttäisi asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräystä ja kierrätystä, ei todennäköisesti johtaisi tuottajavastuujärjestelmän toimivuuden tai jätehuollon kannalta parempaan lopputulokseen**

Yhdyskuntajätteen määritelmä ja saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuolto

- Jätedirektiivin yhdyskuntajätteen (art. 3.2.b); ”määritelmän soveltaminen ei rajoita sitä, miten jätehuoltoa koskeva vastuu on jaettu julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä”
- Jätedirektiivin johdantolause 7: vastuunjako yhdyskuntajätehuollossa jäsenvaltion oma asia
- yhdyskuntajätteen määritelmän päätarkoitus: varmistaa, että kierrätystavoitteet perustuvat luotettaviin ja vertailukelpoisiin tietoihin ja että tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistymistä voidaan seurata tehokkaasti
- **YM kanta: jätedirektiivin yhdyskuntajätteen määritelmästä ei seuraa lainsäädännön muutostarpeita. Jätelain mukaan saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuolto kuuluu kunnan vastuulle. Kunta voisi edelleen siirtää lietteiden kuljetuksen kiinteistön haltijalle. Tällöinkin kunnalla on vastuu jätehuollon loppupäästä, eli lietteiden käsittelystä.**

Kuljetusjärjestelmien tasavertaisuus jätelaissa

- **Jätelain 35 §:** jätteenkuljetus on ”järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin”
- **Jätelain 36 §:** kuntien kilpailutettava niin, että hankintalain periaatteita noudatetaan (tähän HE:ssa ehdotetaan täsmennyksiä)
- **Jätelain 37 §:** jos kunta siirtää kuljetusten järjestämisen (julkinen hallintotehtävä, PeVL 58/2010) kiinteistön haltijalle, tällöin on erityisesti varmistettava, että jätelaissa jätehuollolle asetetut vaatimukset täyttyvät

Jätelain 37 §:n muuttaminen

Asiantuntijalausunnot

- yksinkertaistettava siten kuin lausunnoilla olleessa esitysluonnoksessa ehdotettiin
- muuttaminen voi laukaista jo tehtyjen lainvoimaisten päätösten kyseenalaistamisen

Lausuntoversio: vain saostus- ja umpisäiliölietteet kaksoisjärjestelmässä, tällöin 37 § olisi voitu rajata selvemmin näiden riskien tarkasteluun.

HE: kaksoisjärjestelmä myös sekajätteen kuljetuksissa, yksinkertaistaminen ei enää tarkoituksenmukaista

YM kanta:

JL 37 §:n kohdentaminen vain kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen edelleen perusteltua, edellytyksiä ei kannata muuttaa

Kuljetusten siirtymäajat

- Asiantuntijat:
 - kuljetusjärjestelmää koskevat siirtymäajat liian lyhyitä
 - pakkausjätteen osalta kuljetusjärjestelmän muutokselle ei säädettäsi vähimmäissiirtymäaika.
- YM: vähimmäissiirtymäajan osalta esitetty kritiikki perusteltua, muilta osin siirtymäaikoja koskeva sääntely arvioidaan perustuslakivaliokunnassa
- **YM ehdotus: pakkausjätteen kuljetusten siirtymiselle kunnan järjestettäväksi ehdotettu 2 vuoden siirtymäaika olisi myös vähimmäissiirtymäaika. Poistetaan sana ”viimeistään” siirtymäsäännöksestä ja sen perusteluista.**

Hallitussihteeri Jussi Kauppila

Puh. 050-421 0819

jussi.kauppila@ym.fi

Ympäristöneuvos Riitta Leinen

Puh. 0295250162

riitta.leinen@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

